

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Präster, än en gång

Pirjatanniemi, Elina

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 23/09/2020

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Pirjatanniemi, E. (2020). Präster, än en gång. *Hufvudstadsbladet*, 2020(23.9.). <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148152>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Hbl, Elina Pirjatanniemi

Den långa berättelsen om den evangelisk-lutherska kyrkans sätt att hantera frågan om jämställt äktenskap har fått en ny vändning. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har nyligen bekräftat att domkapitlet i Uleåborg stift hade rätt att ge varning åt en präst som i enlighet med den nya äktenskapslagen hade vigt ett par av samma kön.

Två betydelsefulla samhällsinstitutioner anser att det är i sin ordning att en person som agerar lagenligt och främjar människors likabehandling ska straffas. Hur gick det nu så här?

Enligt äktenskapslagen har två 18 år fyllda personer rätt att ingå äktenskap. När lagen ändrades var lagstiftarens vilja klar: samhällets förändrade syn på äktenskap skulle inte påtvingas de religiösa samfundet. Dels ville man respektera religionsfriheten, dels var det en strategisk bedömning. De religiösa samfundens intressen skulle inte rubbas, annars fanns det en risk att hela projektet skulle misslyckas.

När lagen hade blivit ändrad, uppstod det en intressant rättslig situation. Äktenskap mellan personer av samma kön är giltiga, om en person med rätt att viga har förrättat vigseln. Villkoren och formerna för kyrklig vigsel har dock inte ändrats. Inom kyrkan – nu talar jag alltså om den evangelisk-lutherska kyrkan – finns det olika uppfattningar om äktenskapet. Därmed har en del präster valt att agera enligt sin övertygelse och de har vigt par av samma kön. Äktenskapslagen ger dem den rätten.

Frågan om äktenskapet är lindrigt sagt konfliktfyllt inom kyrkan. Dess officiella ståndpunkt är dock att äktenskapet är ett förbund mellan en man och en kvinna. Biskoparna har vädjat till alla parter och betonat vikten av en respektfull dialog.

För kyrkan är de revolterande prästerna ett dilemma och en del av dem har tilldelats anmärkningar och varningar. Eftersom varje domkapitel övervakar prästernas verksamhet med självständigt övervägande, kan man komma till olika slutsatser i olika stift gällande påföljderna. Godtyckligt, kunde någon hävda, respekt för den autonoma ordningen, skulle någon annan svara.

I det akuta fallet skulle HFD avgöra om Uleåborgs domkapitel hade agerat lagstridigt när det hade tilldelat en präst en varning.

I all juridisk argumentation är det viktigt hur man positionerar problemet. HFD utgick från religionsfriheten. Ärendet handlade om huruvida den autonoma kyrkan fritt får besluta om sina läror och om följderna för avvikelserna från dem. HFD:s majoritet beslöt att varningen inte var lagstridig. En domare kom till en motsatt slutsats, eftersom hen ansåg att följderna var oproportionerliga.

Hade man valt att se problemet som en del av den helhet som grundrättigheterna utgör skulle man ha kunnat resonera på ett annat sätt. Religionsfriheten garanterar kyrkan rätten att bestämma vem de vill viga. Men jämställdhet och jämlikhet är också rättigheter som samhället ska värna om, särskilt i fråga om myndighetsutövning. Det rimliga borde vara att religiösa samfund inte får straffa en präst som agerar i enlighet med lag och i syfte att främja människors rätt till likabehandling. HFD:s dom skickar dessvärre ut en mycket märklig signal.

Elina Pirjatanniemi är professor i folkrätt och föreståndare för Institutet för mänskliga rättigheter vid Åbo Akademi.

